

Toimittaja Risto Jussila. Puh. 040 5119526, sähköposti risto.s.jussila@gmail.com.
 Historian Ystävien Liiton kotisivut <http://www.historianyst.fi>. Vammalan Kirjapaino Oy.

”Kekkonen portaita” ei rakenneta Orimattilaan

■ Suunnitelma ”Kekkonen portaiden” rakentamisesta UKK-arkiston piha-alueelle Orimattilaan ei toteudu. UKK:n arkistosäätiön hallitus on päättänyt olla suosittamatta hanketta. UKK-seurakin on suhtautunut ajatukseen selvästi kielteisesti.

Mistä sitten oikein on kyse? Yleisesti tunnetaan, että presidentti **Urho Kekkonen** teki kävely- ja juoksulenkkejä Tamminiemen kuceessa Seurasaarella. Tiettyjen portaiden kohdalla hän yritti aina ponnistusennätystä.

Joukko Kekkonen entisiä alaisia on jo jonkin aikaa kampanjoinut sen puolesta, että näistä portaista tehtäisiin jäljennös UKK-arkiston pihapiiriin Orimattilan Niinikosken Hovilaan. Kampanjan puuhämiehenä on ollut Kekkonen entinen adjutantti everstiluutnantti, tohtori **Esa Seppänen**. Allekirjoittajina on muutama Kekkonen entinen alainen presidentinlunnasta.

Ehdotusta on perusteltu sillä, että portaiden pystyttämällä ja esittelemisellä arkistotalossa käyville olisi symbolista arvoa, koska ne kertoisivat säännöllisen kuntoilun suuren merkityksestä Kekkoselle ja hänen päämäärästään ponnistaa aina korkeammalle ja pidemmälle kuin muut. Puuhämiehet katsoivat sillä olevan myös markkinointitehtävä arkiston tunnetuksi tekemisessä.

UKK-seuran hallitus lähetti lopulta syksyllä Helsingin kaupunginjohtajalle esityksen, että Helsingin kaupunki kunnostaisi Seurasaarella olevat portaat ja laittaisi viereen infotaulun asiasta. Siinä kerrottaisiin, kuinka presidentti Kekkonen aamukillään hyppäsi portaille ja yritti

vanhana korkeushyppääjänä tehdä ennätystä.

Kekkonen pääsi kuudennelle portaalle. Joskus hän ylti seitsemännellekin portaalle, mutta turvamiehet diskasivat yritykset, koska Kekkonen joutui ottamaan tukea kaiteesta.

UKK-Seura toivoo, että asiassa edettäisiin Seurasaaren malliin; portaat olisivat innostamassa kansalaisia liikkumaan.

Jäljennöksen puuhämiehet olisivat toivoneet UKK-seuran jäseniltä rahallista avustusta hankkeelle. He olivat laskeneet, että joku orimattilalainen yrittäjä olisi voinut rakentaa portaat ehkä 5000 eurolla.

Ajatusta vastustettiin mm. sen vuoksi, että Kekkonen aamulenkit ja hyppyennätykset eivät liity mitenkään Hovilaan. On myös kysytty, että kuka siellä olisi halunnut yrittää voittaa Kekkonen ennätyksen. Arkiston seutu ei muutoinkaan sinänsä liity mitenkään Kekkonen kuntoiluharrastukseen. Toki hän sielläkin ulkoili.

Tähän Kekkonen portaita suunniteltiin

Koko hanke tuo jotenkin mieleen kuuluisan laulunäytelmän Viulunsoittaja Katolla. Näytelmän tunnetuin laulu lienee **Tevjen** unelma rikkaan miehen hienosta talosta ”Rikas mies jos oisin”. Tevjen laulussa ”yhdet portaat veisi ylöspäin, toiset alaspäin ja yhdet huvin vuoksi ei minnekään”.

– RISTO JUSSILA

Kevätretkelle Verlaan ja Hovilaan

Koska keväällä Historian Ystävien Liitto tekee kolme kaukomatkaa Persiaan, on liiton hallitus päättänyt, että ensi vuoden Euroopan-matka siirryy syyspuolelle. Viimeinen Iraniretki olisi ollut liian lähellä uutta ulkomaanmatkaa.

Niinpä yleensä syyskuuksi järjestetty kotimaanretki siirtyy kevääseen. Ohjelmatyöryhmä on alustavasti päättänyt, että retkipäivä on maanantai 25. toukokuuta. Pankka-päivä muistiin.

Alustavien kaavailujen mukaan meillä olisi kaksi kohdetta. Ensin tutustuisimme Unescon maailmanperintökohteeseen Verlaan Kouvolan Jaalassa. Iltapäivällä siirtyisimme Orimattilan Niinikoskelle Hovilaan eli Urho Kekkonen arkistoon.

Verlassa perehtyisimme asiantuntevalla opastuksella tähän uuniikkin tehdasmiljööseen. Verlassa voisimme ilmeisesti myös lounastaa. Hovilassa Arkistonjohtaja Pekka Lähteenkorvan johdolla voisimme tutustua lähihistoriaan. Pekalla tarinoita riittää. Saattaa olla, että aika harva liiton jäsenistä on vierailut tässä tutkijoiden paratiisissa.

Jo ennalta matkakohteisiin kannattaa tutustua netissä. Osoitteet ovat www.verla.fi ja www.ukk-arkisto.fi. Retken ohjelma tarkentuu myöhemmin.

Ohjelmatyöryhmä on alustavasti suunnitellut myös syyskuusta matkaa. Tarkoituksena on tällä kertaa suunnata Etelä-Puolaan Krakovaan. Kaupungissa itsessäänkin riittää jo katsottavaa. Luonnollista on, että tutustuisimme myös maailman pahuden symboliin Auschwitz-Birkenaun keskitysleiriin. Yksityiskohtat ovat vielä täysin auki. Asiaan palataan ensi vuoden puolella.

”Tällais’ ol Viipuris karjalaisten kaupungis”

Historian Ystävien syysretki Viipuriin 20. syyskuuta

■ Historian Ystävien liiton perinteinen syysretki tehtiin lauantaina 20. syyskuuta. nopealla Allegro-junalla mennessä tullen varsin monen mukaan lähteneen syntymäkylille ja uutta renessanssiaan odottavaan Viipuriin, karjalaisten uljaaseen kaupunkiin.

Mukaan pääsi lähtemään 40 henkeä, joista usea oli vasta viime keväänä jäseneksi liittyneitä historiaa harrastavia. Matkanjohtajana ja asiantuntijaoppaamme toimi rutinoitunut ja kokenut **Kyösti Toivonen**. Hän oli suunnitellut monipuolisen ja kattavan kokopäivän retkiohjelman, jonka kruunasi vielä aivan upea aurinkoinen retkisää. Matkaan oli lähdettävä jo ennen auringonnousua kello kuusi, ja kotiinpaluu vasta oli myöhään yöllä.

Päivä kului patikoiden ja omalla bussilla liikkuen Viipuria pitkin ja poikin antoisasti ja uusia elämyksiä tuottaen. Matkailu avartaa -fraa-

si on tullut meille tuttuakin tummaksi, mutta tällä kertaa ekskursiomme antoi sille aivan uutta merkitystä. Jokaisella mukaanlähtijällä oli tietty ennakkomielikuva siitä, millainen on minun Viipuri. Kiertomatkan kuluessa siitä syntyi tarkempi käsitys. Kaupunki ja sen asukkaat ovat viime vuosina todella muuttuneet positiiviseen ja toiveita herättävään suuntaan.

Kaupunkikuva ei enää ole leimallisen rapautunut ja ränsistynyt, vaan monin paikoin saneerauksen kautta ehostunut. Tästä yhtenä oivana esimerkkinä olkoon **Alvar Aallon** kirjasto, tuo funktionalismin ikoniksi nostettu 1930-luvun

luomus. Toinen huomionarvoinen uusi piirre oli venäläisen patriotismin ja ortodoksisuuden renessanssi, jota ilmentävät esimerkiksi Viipurin valtauksen historiasta kertova Sankarillisen taistelun muistomerkki ja Pyhän Eliaan sakraaliskampus.

Monet Suomen historian tutut dramaattiset tapahtumapaikat kuten Pyhän Annan puisto (vuonna 1918) ja Patterinmäki (vuonna 1944) omin silmien nähtyinä lisäsivät useimpien historiatietoisuutta. Ehkä upeimpana elämyksenä jäi matkailijan mieleen tutustuminen Monreposn maisemapuistoon.

– ERKKI LEIMU

Pyöreä torni on tuttu kaikille Viipurinkävijöille

Retkeläiset tutustuivat myös puna-armeijan sankarimuistomerkkiin

Kekkonen: Tuomioja on isoiloitunut ja laskematon

■ **Erkki Tuomiojan** päiväkirjamerkinnyt 1990-luvun alusta kertovat, mitä hän ajatteli monista kanssaihmisistään. Esimerkiksi **Paavo Lipponen** ei saa mitään mairittelevaa lausuntoa. Päiväkirjat julkaistiin alkusyksystä kirjana.

Tunnetusti Tuomioja on aina heittänyt ristiriitaisia tunteja. Eri yhteyksissä esitetyt maininnat eivät ole aina olleet kiittäviä, vaikkei juuri kukaan epäilekään hänen älykkyytään ja kyvykkyytään. Mutta mitä ajatteli presidentti **Urho Kekkonen** Tuomiojasta? Kekkonen päiväkirjoissa on kaksi herkullista luonnehdintaa. Sisällöltään ne ovat aivan päinvastaisia.

Tammikuussa 1965 Kekkonen

oli puolisonsa **Sylvia Kekkonen** kanssa **Vappu Tuomiojan** päivällisellä: "Erkki Tuomioja oli mukana. Tuntuu olevan hyvin radikaalinen miehenä. Vappu kertoikin, että Erkki oli Sankomitean asiasta riidellyt **Sakariin** kanssa aivan hurjasti. Erkki kertoi katkerana, että hänen rehtorinsa oli levittänyt hänestä juoruja ja Kokoomuksen Nuorten parissa kiertää huhu, että Erkki on kommunisti. Yllytin Erkkiä hiljaisesti, että jatkaa radikalismiaan. Vappu on muuttunut täysin kokoomuslaiseksi, tai vielä pahemmaksi. Aika hapsenkakkiainen!"

Erkki piti yllä radikalismiaan, kuten Kekkonen oli kehottanut. Aika teki tehtävänsä, ja vuosien kuluessa Kek-

kosen näkemys Tuomiojasta muuttui. Heinäkuussa 1977 kerrottiin Tuomiojan tokaisseen, että Kekkonen ei ole enää työväen presidentti. Kekkonen arvio on viiltävä:

"Keskustelin **Kalelan** kanssa T(uomi)ojasta. Hän on isoiloitunut ja laskematon; voi olla puolueensa oikeiston kanssa ja vasemmistoanarkistien puolella. Hänestä ei tule koskaan puolueensa johtajaa. Hänessä on ylimielisyyttä ja hän tietää kaiken. Ei ole koskaan sanonut hyväksyvää sanaa sdp:n johtajista. Kaikki menee päin hiittä".

Tuomioja yritti SDP:n johtoon vielä muutama vuosi sitten, kun **Jutta Urpilainen** valittiin puheenjohtajaksi. Kannatusta ei ollut riittävästi, joten Kekkonen oli ennustuksessaan oikeassa. Tuomioja tuskin enää pyrkii puheenjohtajaksi.

– Risto Jussila

KIRJAT

Matti Klinge, Pinaatti ja Saint-Simon – Päiväkirjastani 2013–2014. (Siltala)

■ Professori emeritus **Matti Klinge** osaa tunnetusti ärsyttää. Hän on kuitenkin tehnyt ärsyttämistään suoranaista taidetta; hänen tekstiensä lukeminen onkin usein todella "fascinoivaa". Voisi kuvitella, että Klingen korostunut itsensä kehumisen tarve ja kaiken moukkamaisuuden tuomitseminen olisivat jotenkin vain pilaa. Ei, Klinge on tosissaan.

Tuoreessa päiväkirjakokoelmassaan – nyt jo 16. osa – Klinge jatkaa maailman tarkkailua. Tuttuun tapansa hän jakelee moitteita monille ilmiöille ja ihmisille. Tasapuolisuuden nimissä on kuitenkin huomattava, että monet saavat myös kiitosta.

Päiväkirjassa huomiota herättää Klingen antipatia poliittisen historian oppiainetta ja poliittisen historian tutkijoita kohtaan. Hän arvostelee poliittisen historian tutkimusta siitä, että se perustuu vain olemassa oleviin asiakirjoihin.

"Historiankirjoituksessa on tuotava esiin muita mahdollisia skenaari-

oita ymmärtämisen, päättelyn, kontekstien avulla, tietenkin on erotettava selvästi se käsitys joka voidaan tietää varmasti siitä johon päästään päättellessä. Mutta kuten useasti on muistutettu, vaikka rakennuspiirustukset ja kestävyyslaskelmat ovat kadonneet, rakennus todistaa olemassa olollaan, että se on suunniteltu ja rakennettu", hän kirjoittaa. Hän

arvostelee poliittisen historian tutkijoita myös siitä, että heitä eivät kiinnosta vanhat dokumentit.

Klinge arvostelee rankasti professori **Juhani Suomea** ja tämän viime vuonna ilmestynyttä **Mannerheim**-kirjaa. Tiivistetyn kärjistettyä voidaan sanoa, että Klingen silmissä Suomi ei osaa mitään eikä ymmärä mitään.

Klingen mielestä Suomen suurin virhe osoittaa juuri sen, mikä poliittisen historian traditiossa on heikointa. Heti kun mennään asiakirjadokumenttaation ulkopuolelle, kriittillisyyttä mukaan Suomi konstruoi yleisselityksenä Mannerheimin toiminnalle ja olemukselle: hän eli ja toimi vain jälkimainettaan varten. Tätä toistetaan niin usein että tekijä alkaa pitää sitä tosiasiana ja vetoaa siihen yhä painokkaammin.

Poliittisen historian harrastajana ainakin minun on hieman vaikea sulattaa Klingen kritiikkiä poliittista historiaa kohtaan; ilmeistä tietysti on, että minäkään en ymmärrä enkä osaa. Vahvasti kärjistettynä voisi luulla, että Klinge suosii tutkimuksessa sotu (sormituntuma), muttu (musta tuntuu) ja vatu (vaimosta tuntuu) -metodeja. Näin ei varmaankaan ole.

Kuitenkin Klinge osaa myös jakaa kiitosta. Marraskuussa hän kirjoitti, että professori **Kimmo Rentola** on julkaissut kiehtovan intelligentin artikkelin ”Stalinin kahdesta päätöksestä”, päätöksestä aloittaa talvisota ja päätöksestä lopettaa se. ”Rentolan artikkelissa tulee näkyviin se, mitä minäkin olen toistellut: historiallisten analogioiden merkitys”.

Klinge tuo päiväkirjassaan esiin harrastuksiaan ja mieltymyksen kohteitaan. Hän on ihastunut Helsingin barokkiorkesterin esitykseen. Hän on aina ihaillut **Göran Schildtiä** ja lukee mielellään tämän Daphne-kirjoja. Yliopisto – siis Helsingin yliopisto – on hänelle työ, harrastus ja innoituksen kohde.

Ehkä hieman yllättävää on, että Klinge lukeutuu **Agatha Christien** sankarin **Hercule Poirot’n** ihailijoihin. Tai oikeastaan ihailua saa ennen kaikkea tv-sarjassa Poirot’ta esittävä brittinäyttelijä **David Suchet**. Elokuvien juonet, koko intrigi, ovat

Klingen mielestä sinänsä tavattoman monimutkaisia ja mahdollottomia. ”Mutta tässä pitkässä kymmenien elokuvien sarjassa on kaksi romaaneista puuttuvaa: fantastiset näyttelijät, etenkin David Suchet, suurenmoiset miljööt ja lavastukset eikä vähiten herrojen aivan vertaansa vailta oleva englantilaisen räätälintaidon upeus”.

Klinge ei olisi Klinge, ellei hän muistuttaisi yhdestä Poirot’n ominaisuudesta: hän ei koskaan naura. Hän kauhistelee naurunröhähdyksiä. Sellaista tapaa Suomessakin, ja se tekee hyvin halvan vaikutuksen.

Mielenkiintoinen on myös Klingen näkemys Krimin tilanteesta viime maaliskuussa. Hän pitää aivan ymmärrettävänä sitä, että Ukrainan jouduttua kaaokseen Venäjä käyttää hyväkseen tilaisuutta korjatakseen virheeksi osoittautuneen Krimin siirtämisen Venäjän federaatiosta Ukrainan neuvostotasavaltaan vuonna 1954. Hän muistuttaa, että

Krim on historiallisesti osa Venäjää, asukkaat ovat pääosin venäläisiä ja kyse on Venäjän laivastosta, Mustanmeren strategisesta merkityksestä. Hän huomauttaa myös, että vasta-päättä on hampaisiin asti Nato-aseistettu Turkki.

Klinge arvostelee erilaisia asioita oikeastaan arvostelematta. Lukija kuitenkin huomaa oitis, mitä hän haluaa sanoa. Hyvä esimerkki on viime huhtikuulta, jolloin aiheena oli englannin kieli:

”HS kertoo tänään, että entinen pääministeri Berlusconi ei rangaisuksena rikoksistaan saa matkustaa Lombardysta muuta kuin käymään Roomassa, takaisin Lombardiassa on oltava iltatyhteentoista mennessä. Hän saa siis kuitenkin asua Italiy-sä, mutta Greeceen ei ole asiaa, eikä Moroccoon tai Spainiin, Germanyyn eikä Austriaan. Miten lie Tuscanyn ja Sicilyn laita?”. Samaa voisi kysellä moni muukin lehtiä lueskellessa.

– Risto Jussila

Kimmo Rentola palaa Alma Materiinsa

■ Poliittisen historian professori **Kimmo Rentola** palaa Turusta Alma Materiinsa Helsingin yliopistoon. Hänet on nimitetty eläkkeelle siirtyneen professori **Seppo Hentilän** seuraajaksi. Hän aloittaa uudessa tehtävässään ensi vuoden puolella.

Rentola on toiminut professorina Turussa kahdeksan ja puoli vuotta, ja hän viihtynyt oikein hyvin. Hän jää kaipaamaan työympäristöä, työtovereita ja hyviä opiskelijoita. Tunnelma poliittisen historian oppiaineen tiloissa vanhassa kasarmirakennuksessa onkin aina leppoisaa.

Hallinto vie Rentolankin työajasta melkoisen osan. Hän on kohtaa kolme vuotta toiminut tiedekunnan dekaanina, joten kokouksia on riittänyt.

Rentola on viettänyt osan viikosta vuokra-asunnossa yliopiston lähellä. Osan viikosta hän asuu kotikaupungissaan Helsingissä. Yksi tärkeä peruste työpaikan siirtämiselle oli se, että Rentolan käyttämät arkistot ovat pääasiassa Helsingissä.

Rentolan siirtyminen Helsinkiin merkitsee, että Turkuun tulee kaksi uutta poliittisen historian professoria. Legendaarinen **Timo Soikka-**

nen on nimittäin siirtymässä helmikuussa eläkepäiville. Tätä kirjoitettaessa Soikkasen seuraajavalinta ei ollut vielä selvä.

Professori Kimmo Rentola

